

DIÁKOK A MŰEMLÉKVÉDELEMBEN

3. RÉSZ

Pauló Tamás
ny. faipari mérnök-tanár

Az 1998–2009 közötti időszakban kizárólag a székelyföldi vízhajtású fűrész-malmok felméréseivel, felújításával, rekonstrukciójával foglalkozó önkéntes diák-tanár csapat vezetőjéhez 2009-ben szokatlan kérés érkezett. Ennek hatására 2010 nyarára új projektet hirdettünk.

Az újpesti Kozma Lajos Faipari Szakközépiskola képzési palettája a '90-es évek végétől kibővült a komoly grafikai-művészeti háttérű lakberendező-képzéssel. Az ezen a szakon tanuló diákok manuális készségét, művészeti tapasztalatait fejlesztendő, 1999-től 10 napos kézműves-honismereti táborokat szerveztem a székelyföldi Szentegyháza településre. A Hargita-hegység egyik déli oldalgerincén lévő faluban minden lehetőség adott volt a hasznos időtöltésre és egy országismereti turizmusra. A Haáz Sándor zenetanár által 1982-ben alapított székely gyermekkórus hagyományörző tevékenységét fejlesztő bútorfestő kézművestáborokra ráhangolódva, mi is igyekeztünk elsajátítani a helybéli és a tágabb környezet bútordíszítő festését. Ebben nagy segítségünkre voltak a Székelyföld minden művészi stílusát jól ismerő kézműves-iparművész mesterek.

A 2010 nyarára tervezett tábor szín-
tén a műemlékvédelem jegyében

A kazettás mennyezet tervezése az eredeti templomi fotók alapján

zajlott. A Gyermekfilharmónia és a település által használt kulturális központ, a Tanulók házában lévő színház- és előadóterem különleges díszítését tűztük ki célul. Korábban is gyakran tettünk tapasztalatszerző kirándulásokat a környék több száz éves református templomaiba, ahol a korabeli festőasztalosok gyönyörű, virágokkal díszített kazettás mennyezeteket készítettek. Ezeket a

Színvariációs kísérletek

motívumokat gyakran használták a diákok saját munkáik díszítésére is. Haáz Sándorral közösen találtuk ki, hogy a szentegyházi Gyermekfilharmónia koncertjeinek is helyet adó színházterem mennyezetét kellene egy rekonstruált kazettás mennyezettel díszíteni. A mintát a Farkaslaka közelében lévő Kecsetkisfalud 1697-ben épített temploma jelentette. Az

A kazetták festési fázisai

eredeti mennyezet fotói alapján a csoportot kísérő két művész-tanár, Hohner Katalin és Maszkály Andrea tervezte meg az új, rekonstruált díszítő kazettarendszert. A cél az volt, hogy a több mint 300 éves eredeti motívumok a XXI. századi környezetbe is illeszkedjenek. A 60 m²-nyi gyalult deszkát megfelelő méretűre alakítva, valamint a hagyományos rendszerhez hasonló festékanyagot is Haáz tanár úr biztosította. A 8 fő motívumból és a szegélydíszből tervezték meg a 13x8, vagyis 104 kazettából álló hatalmas mennyezetdíszet. A munka mennyisége miatt sok idő a lazálásra nem maradt, hiszen a

festésen túl még 2 nap kirándulást is beterveztünk a Székelyföld nevezetességeinek meglátogatására. Az 5 tervezett munkanapból az első elment a csiszolással és a kétszeri alapozó festéssel. Szerencsére az idő kedvezett, így a szabadban kitegetett deszkák hamar száradtak. Közben elkészültek az előrajzoló sablonok is. Ezekre feltétlenül szükség volt, mivel csak így lehetett biztosítani a minták egyformaságát, másrészt így sokat gyorsult a mintarajzolás. A festés így is sok időt vett igénybe. Annál is inkább, mivel a motívumok aprólékos kidolgozásúak, másrészt a különböző színek közötti száradási időket is figyelembe

kellett venni. A motívumfestés 3 napon keresztül folyt szinte megállás nélkül. Reggeli után a 20 fős csapat azonnal felvonult a munkahelyre. A folyamatos munkát csak néha szakította meg egy-egy néhány perces nyújtózkodás vagy rövid séta a sarki kisboltig egy üdítőért, hiszen az órákon keresztül tartó görnyedt testtartásban minden porcikájuk elgémberedett. Sok segítséget kapott a csapat a helyi kórus 15–18 éves tagjaitól is. Így többé-kevésbé állandóan 30 ember dolgozott a hatalmas projekten. Vacsora után a csapat ismét folytatta a munkát, így a lefekvésre általában éjfél előtt nem került sor. Nagy élmény volt látni az

Az utolsó simítások

A végleges helyén a padlón összeállított kazettás mennyezet a festőcsapattal

A felújítás kezdete a nagyon rossz állapotú székely kapun

arcokon a növekvő örömet, ahogy óráról órára lett egyre gazdagabb díszítésű a mennyezet. Az utolsó napon a teljesen elkészült kazetta-rendszert átszállítottuk a végleges helyére. Fantasztikus élményt nyújtott a 60 m²-nyi festett mennyezet összerakva a padlón. Vendéglátóink az utolsó este táncmuziká zenével, grillen sült flekkennel és miccse, valamint jóféle Hargita sörrrel köszönték meg munkánkat. A feszített tempó ellenére ez a projekt is élményekben gazdag, igazi csapatépítő szellemű táborként maradt meg a részt vevő 20 diák és a számos segítő részére. Végül a

gyönyörű, hiteles kazettás mennyezet 2012-ben, a Gyermekfilharmónia alapításának 30. évfordulója előtt került fel a végleges helyére, ahol a mai napig csodájára járnak a helybeliek, a vendégek és az ide látogató turisták is.

2014 tavaszán egy házaspár – ismerve az erdélyi értékművelő tevékenységünket – keresett meg azzal a kéréssel, hogy volna-e kedvünk most egy Magyarországon lévő faipari műemléket felújítani. Elmondásuk alapján Visegrádon, az egykori Horthy nevet viselő fiúotthon területén van egy nagyon rossz állapotú mivesz székely kapu.

Ezt a kormányzó 1929-ben kapta ajándékba a Székelyudvarhely melletti Fenyéd településen élő kapufaragó dinasztia 2. Dávid Mózes nevű mesterétől.

A 2014-ben 85 éves kapu az évtizedek alatt igen mostoha bánásmódban részesült. A II. világháború után az államosított intézetből mozgásrehabilitációs kórház lett. A gyönyörű parkkal, elegáns épületekkel, saját templommal rendelkező intézmény a szokásos módon pusztult le. A '60-as években a műút nyomvonal-módo-

A festékrétegek eltávolítása utáni eredeti felület

sítása miatt az addig a főbejáratnál álló székely kaput áthelyezték, a telep egy távoli sarkában lévő leaszfaltozott autóparkoló „díszített”. Az eredetileg zöld alapszínű és piros-fehér-zöld virágmotívumokkal

Az új alapozó festés

A virágdíszek hetekig tartó újrafestése

Felállítás az új helyen

Készül a galambdúc

Az avatóünnepség 2014 szeptemberében

díszített, plasztikus oszlopfaragású kapura mindenféle színű festéket rákentek, amit feltehetően a raktárban találtak. Már az első felméréseken is jól lehetett látni a ráházolt bilikék festékréteg alól felbukkanó eredeti színvilágot. Nem kellett sokat gondolkodnom azon, hogy bevállaljuk-e a felújítást, hiszen ez egy újabb szakmai kihívás és újabb lehetőség a jó hangulatú együttlétre. A felújítás nem kis tételt jelentő faanyag- és festékköltségeit a Budapest Rotary Klub vállalta. A jelenleg Szent Kozma és Damján nevét viselő kórház vezetése pedig biztosította a hétvégenkénti ottlétünk szállását és ételmezését.

A májusban kezdődő munkálatok a korhadt teljes galambdúc és a meggyengült tölgy szemöldökgerenda hibás részeinek eltávolításával kezdődtek. A 400 kg tömegű kapubakokra fektetése után több hétig tartott a ráfestett és ráégett idegen festékrétegek eltávolítása. Az alapokig történő visszapucolás után derült ki, hogy eredetileg melyik rész milyen színű volt. A tölgy szemöldökgerenda megerősítése és a faanyag rovar- és gombaölő szerrel való kezelése után elkezdődhetett az eredeti állapot visszaállítása. A zöld alapozófestés 2 rétege után kezdődött a több száz virágminta eredeti színűre való visszafestése. A

nyáron közel másfél hónapig tartott az a sziszifuszi aprólékos munka, ahol minden hét végén 8–10 fiú és lány apró ecsetvonásokkal díszítette a tulipánokat, szegfűket, gyöngyvirágokat. Különösen nagy figyelmet igényelt a történelmi magyar címer hiteles festése. A galambdúc elemeinek szerkezeti megmunkálása és festése, valamint a közel 400 db zsindegy gyártása a Kozma Lajos Faipari Szakközépiskola műhelyében történt.

A felújított 85 éves, történelmi kötődésű műemlék kapu újjáavatása 2014 szeptemberében minden jelenlévő számára meghatározó emlék marad. Az ünnepi beszédek, a kapu megszentelése a székely népviseletbe öltözött díszvendégek jelenlétében ismét igazolta a jó cél érdekében végzett jól szervezett csapatmunka lélekemelő erejét. A teljesen eredeti színében újrafestett, a kórház parkjában új tölgyfa lábakra (rákláb) állított, funkció nélküli kapu a gyönyörűen faragott és festett virágdíszítésével a patinás régi főépület és a modern vízterápiás medence előtt elhelyezve, reprezentatív díszévé vált az intézetnek. ■

A gyönyörűen felújított történelmi címer és környezete

